

De Zeeheld

Wijkblad voor Bottendaal

jaargang 14 • nr 4 • september 2009

Het bruipte de afgelopen maanden weer in Bottendaal, met feesten, festivals en activiteiten.

Van linksboven met de klok mee: Zeep zaait, het Bona Baana Festival, Bottendaal Alive en de In Thieme tangosalon

Foto's; Willemien Geboers, Martin van Els

2 – DE BOVENSTE ETAGE

– NATUURTUIN

4 NIEUWS VAN DE BOB

5 FEEST IN DE VAN HEEMSKERCKSTRAAT

6 ZEEP ZAAIDE

7 VLINDERS EN KROONLUCHTERS

8 DESTIJD IN BOTTENDAAL HET JAAR 1880

Die goeie ouwe torenspits

Foto: Warja van Zalk

De bovenste etage

Het open raam naar de wijde ruimte
schuivende stromen van wolkenpakketten
die komen niet meer thuis vanavond
een onrustige boom
wordt snel en kort gewassen
een meeuw zweeft op weg
naar die goeie ouwe torenspits
daar hangt een schommel in de tuin
zo'n lekker vergeetstoeltje om op te zweven

Gedicht: Luc van Houte

Natuurtuin Bottendaal

Het is zomer. Iedereen geniet van de vakantie, het mooie weer en alles wat groeit en bloeit! Helaas is dat in de Natuurtuin (nog) niet het geval. Alles oogt groen, maar na de fatale maaipartij in mei, staan er momenteel weinig planten in bloei en groeit vooral het gras.

De afgelopen drie maanden hebben we niks meer gedaan, om de natuur haar gang te laten gaan: het herstel gaat

langzaam (de planten waren tot de grond afgemaaid), de paden groeien dicht, er ligt overal veel zwerfvuil, bewoners ervaren nog steeds overlast van hangjongeren en ...de overijverige groenman is weer bezig geweest!

Nog geen echt goed nieuws, maar met de gemeente zijn we in overleg om tot een oplossing te komen voor een ander beheer en mogelijk nieuwe inrichting van een aantal kwetsbare en probleem-

plekken en meer betrokkenheid en hulp van bewoners en vrijwilligers.

In september is er mogelijk meer duidelijkheid over een nieuw traject, zodat we in het najaar weer gericht aan de slag kunnen. Wij houden u op de hoogte in de oktober-Zeeheld.

Groene groetjes,
Vrijwilligers Natuurtuin Bottendaal,
Lia, Rita, Willemien, Jackie

Colofon

De Zeeheld

Wijkblad voor Bottendaal
verschijnt 6 keer per jaar en wordt
huis-aan-huis bezorgd op ca. 2000
adressen.

Redactie:

Ans Aerts
Alphons Backx
Frans Croonen
Lucas van Houte
Jenny Theirlinck
Gert Olthuis
Anne-Marie van der Straaten
Tom van Zantwijk

Fotografie:

Martin van Els
Willemien Geboers

Lay-out:

Martin van Els

website:

www.bottendaal.nl

Redactieadres:

Buurtkantoor Bottendaal
Burghardt v/d Berghstraat 114
6512 DR Nijmegen
e-mail: dezeeheld@yahoo.com

Het volgende nummer verschijnt
begin oktober 2009. Kopij, liefst
digitaal, uiterlijk 1 oktober mailen of
inleveren op het redactieadres.

Ons wijkblad wordt uitsluitend
bezorgd bij brievenbussen die niet
voorzien zijn van de nee/nee sticker.

Heelhuyds

De eerste stap naar huidverbetering...

Microdermabrasie
 Permanent ontharen
 Acné treatment
 LOOKX Skincare
 Visagie & Nails
 Tooth whitening
 Workshops

024 - 3 60 8500

www.heelhuyds.nl

Geopend: di t/m za 09.00 - 17.30 uur
 Arend Noorduijnstraat 15 6512 BK Nijmegen

Schildersbedrijf Maria Engels

van Dulckenstraat 50

Nijmegen

Tel : 024 - 360 85 86

Mob : 06 - 181 799 04

E-mail: info@mariaengels.demon.nl

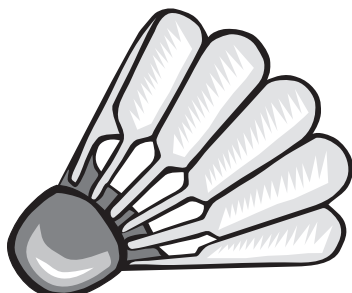
SAMSAM nieuw en 2^e hands

Burghardt vd Berghstraat 86,
 Nijmegen – Open: dinsdag t/m
 zaterdag van 11 tot 18 uur.

Tevens stomerijdepot

Zin om te badmin- tonnen?

Geen probleem! DVZ heeft plaats voor nieuwe leden (m/v).
 We spelen elke zondagavond van 19.30 – 21.00 uur in sportzaal
 Bottendaal, Cortenaerpad 1 (hoek De Ruyterstraat). Kom
 spontaan langs of mail voor meer informatie
 Anneke (avdp@de-stiel.demon.nl) of
 Gert (g.olthuis@chello.nl).

Giebels & Tromp advocaten is een nieuw advocatenkantoor
 gevestigd aan de Graafseweg 1A te Nijmegen.

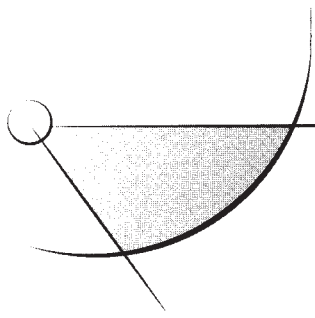
Wij zijn gespecialiseerd in:

- Familierecht
- Strafrecht
- Jeugdrecht
- Wet BOPZ

Wij geven u deskundig advies in een prettige, informele sfeer.
 Ons kantoor behandelt ook zaken op basis van gefinancierde
 rechtsbijstand.

Neem gerust vrijblijvend contact met ons op.

Graafseweg 1A T: 024-3488600 E: info@gtadvocaten.nl
 6512 BM Nijmegen F: 024-3488609 W: www.gtadvocaten.nl

Nieuws van de BOB

Door Alphons Backx

Het Dobbelmanproject

Het Dobbelmanproject heeft niet de Nepram-architectuurprijs gewonnen maar is wel een serieuze kanshebber om de Gouden Piramide (= ondernemersprijs voor een juiste aanpak/opstart van een bouwplanning etc.) te winnen. De AVRO heeft opnamen gemaakt van het Dobbelmanproject als onderdeel van een programmareeks over deze prijsvraag. De bekendmaking van de winnaar zal 28 november aanstaande zijn. Kijk op www.goudenpiramide.nl voor uitzenddata. De architectuurprijs van Nijmegen, (lokaal initiatief) is ondertussen ook al gewonnen. Verder heeft Talis een film gemaakt rondom het project voor eigen publicitaire doeleinden.

De Vuurtoren

Buitenschoolse Opvang de Vuurtoren (oude portierswoning Dobbelman) is van plan om uit te breiden. Dit start zo mogelijk nog deze zomer. Er is ruimte in het bestemmingsplan voor uitbreiding. Dit zal waarschijnlijk ten koste gaan van het binnenplein (Castellastraat) naast de Dagopvang voor Ouderen en Brood op de Plank.

Castellatoren

Er is nog geen inhoudelijke reactie gekomen op de brieven die de BOB heeft verstuurd aan de gemeente en aan Talis om opheldering te krijgen over de plannen rondom de Castellatoren (de Talistoren). Er zijn signalen dat de bouw niet doorgaat of op de lange(re) baan geschoven wordt. De gemeente zou tot nader order alle grote projecten stop gezet hebben en binnen Talis is een belangrijke supporter van het project uit de directie vertrokken. Wel is duidelijk dat de bouwvergunning is verlopen. Wat er ook gaat gebeuren, alle procedures zullen opnieuw doorlopen moeten worden. Omdat de Castellatoren altijd integraal onderdeel is ge-

Impressie van 'Bottendaal Alive'

Foto: Martin van Els

weest van het gehele Dobbelmanproject, zal er een geheel nieuwe situatie ontstaan waarbij het maar de vraag is of de vergunning zonder meer opnieuw afgegeven zal worden. De BOB zal nogmaals aandringen op een inhoudelijke reactie van de gemeente en Talis. De BOB wil (bij het wijzigen van de plannen) betrokken worden bij de plannen voor een voor de wijk zinvolle invulling van de vrijgekomen ruimte aan de kop van de De Ruyterstraat.

Website

De redactie van de website van Bottendaal (www.bottendaal.nl) heeft de nodige versterking gekregen. Er zijn volop plannen om de site een 'meeting-point' voor Bottendaal te maken. Naar verwachting zal de vernieuwde site in januari 2010 gelanceerd worden. Ideeën zijn altijd welkom.

Kunstenaar en plaquette

Officieel is het nog niet, maar Gerard Koek is waarschijnlijk de kunstenaar die het kunstwerk op een van de gebouwen van het Dobbelmanterrein gaat realiseren.

Ook zal de plaquette ter nagedachtenis aan vijf gevallen op het Dobbelmanterrein tijdens WO II een plaats krijgen in het nieuwe complex.

Natuurtuin

Na het drama van de wilde snoei in de Natuurtuin is het zaak om alle gezichten weer dezelfde kant op te krijgen. De Natuurtuin is een wezenlijk onderdeel van Bottendaal. De BOB zal de wijkbeheerder vragen om de primaire belanghebbenden (de bewoners van de Trompstraat en de vrijwilligers van de tuin) aan tafel te nodigen voor een gesprek. Wordt vervolgd.

Koekjes bakken bij het bakkerscafé.

Foto: Alphons Backx

Straatfeest in de Van Heemskerckstraat Op welk nummer woon jij?

Op 4 juli 2009 vierde de Van Heemskerckstraat haar zoveelste straatfeest. Het weer was uitstekend, de hitte van de dag ervoor was uit de lucht en de dag begon fris. De auto's uit de straat verbannen, de tenten opgebouwd, de muziekinstallatie aangesloten, de koffie gezet en de kinderen al niet meer te houden.

Door Alphons Backx

Taartscheptrofee

De traditionele opener van het feest: een heuse taartbakwedstijd! De komende twee jaar is Marc van Nova Zembla, de woongroep op huisnummer 3, de eigenaar van de Van Heemskerckstraat-taartbakwedstrijd-taartschap, de wisseltrofee. Zijn kwarktaart met aardbeien won nipt. Volgens de jury de allerlekkerste en mooi in zijn eenvoud. Erg jammer van de Assepoestertaart van Manuel en Roman van huisnummer 29. Die kreeg een 10 voor de presentatie, maar had de pech dat het jongste jurylid de smaak als 'droog' beoordeelde. Dat leidde tot een plek als middenmoter. Het vermelden waard is dat de taart van huisnummer 2 nog steeds niet klaar is en de worteltjestaart van Gerde niet helemaal opgegeten werd.

Brood en spelen

In de Cage bij de Graafseweg werd een mini-voetbaltoernooi gehouden. Dit werd verdiend gewonnen door Bertho, Jan-Pieter en Pepijn. De tegenstander in de finale was een spontaan aan de competitie toegevoegd team uit de wijk maar gelukkig bleef de eer in de straat. De medailles waren vooral geliefd bij de kinderen. We hadden bakkerscafé Brood op de Plank gevraagd of zij iets met de kinderen konden doen, bijvoorbeeld het brood voor het avondeten bakken. De bakker stelde voor om in plaats van brood koekjes te bakken. En dat idee viel in goede aarde. Er was ruim deeg, decoratiemateriaal en limonade voorhanden. Het resultaat werd aan het eind van de dag opgehaald en zag er prachtig uit. Helaas bleef het slangenkoekje (was het een halve meter?) niet lang heel, maar gesmuld

werd er! Met dank aan de medewerkers van Brood op de Plank!

Geheim lied

Met een dobbelsteen de straat door. Op elk huis was een vraag of opdracht op de gevel geplakt. Iedereen wil toch weten wat het geboortjaar van onze naamgever is? (1567). Een aantal opdrachten bleek bij nader inzien toch niet zo geschikt of werd zelfs geweigerd, maar van eieren gooien en ballontrappen wordt iedereen giechelig. Goed voor extra punten en de sfeer. Pech voor het team dat wel erg lang moest wachten tot een volgende hen uit de benarde positie kon bevrijden. Maar het leverde ook een aantal feiten op. Nu weet iedereen dat er al sinds 2007 gegraven wordt in de kelder van huisnummer 38, dat er een broer en zus in de straat wonen en dat er bewoners zijn die nog boodschappen bij Gerry van de Spar op huisnummer 39 hebben gedaan. Het begon allemaal met de opdracht om op een zeer bekende wijs, een couplet voor het Van Heemskerckstraat-straatlied te schrijven. We hebben dit bij het bekend maken van de officiële winnaars luidkeels gezongen, maar houden dit liever voor onszelf. De winnaars werden overigens spontaan benoemd als de organisatoren van het volgende straatfeest. Zo blijft de continuïteit gegarandeerd.

Eten

Daarna was het de beurt aan de bewoners zelf. Iedereen was gevraagd om een gerecht te maken en dat vervolgens op de grote tafel te zetten. Het zag er prachtig uit, erg lekker, gezellig en zoals altijd; veel te veel. We zijn nog bezig om alle recepten bij elkaar te krijgen en vergezeld van een foto van iedere kok, in een handzaam boekje te verspreiden. Twee jaar geleden werd dit voor het eerst gedaan om een alternatief te bieden voor de wat uitgewoende en rolbevestigende barbecue. De kinderen hadden hun eigen eefstijn, smullen van gesponsorde frieten en mayonaise, knakworsten, appelmoes en limonade. Heb ik dat vroeger ook lekker gevonden?

De foto's van overdag waren 's avonds al op een scherm te zien. We zijn benieuwd naar de foto's van de wegwerpcameraatjes die we overal en nergens neergezet hadden. Weer een reden om nog een keer, als de zomer het toelaat, bij elkaar te gaan zitten en na te genieten.

Blijvend aandenken? Een gat in het asfalt, veroorzaakt door een vuurkorf.

Straatfeest organiseren? Doen!

Via de gemeente is informatie te krijgen over bijvoorbeeld de veiligheidsvoorschriften of andere regelzaken. Ook is er subsidie beschikbaar. In de wijk zijn diverse winkels bereid zijn om iets te sponsoren voor een kleine tegenprestatie.

Zeep Zaaide verrassende kunstwerken

De Zeepfabriek zaait en oogst

Verrassende kunstwerken ontstaan in het openbaar

Foto's: Heleen de Wilt

Eind juni zaaide een zeepfabriek een week lang geen zeep maar kunst. Kan dat? De tien kunstenaars van de tien nieuwe ateliers op het Dobbelmanterrein wel! Zij verenigden zich onder de naam 'de Zeepfabriek' en werken samen op het snijvlak van kunst en commercie. Tijdens 'Zeep Zaait' zaaiden zij de meest uiteenlopende en verrassende kunstwerken in het openbaar. En tijdens een feestelijke afsluiting op 28 juni mocht iedereen de 'akker' oogsten tijdens het Oogstfeest.

Door Jenny Thierlynck

Het terrein waar de kunstenaars zaaiden, was vroeger onderdeel van een echte zeepfabriek: De Dobbelmanfabriek. De letters 'Dobbelman' sieren nog altijd het gebouw. Tegenwoordig huizen er andere voorzieningen in het grote gebouw, waaronder op de begane grond de tien bijzondere ateliers. Allerlei disciplines zijn vertegenwoordigd: vormgeving, video, mode, fotografie, schilderen. Vanaf de straat is hun werk goed zichtbaar. Handig ook dat ze gewoon bij elkaar kunnen aankloppen en samenwerken. En dat niet alleen: De kunstenaars lunchen dagelijks samen, er wordt elke vrijdagmiddag geborreld en het 'Zeeplogo' prijkt op elke ruit!

De week 'Zeep Zaait' begon met een gezamenlijke brunch van de kunstenaars en de Dobbelman-bewoners. Want ook zij mochten deze week hun invloed laten gelden. En zo begon het zaaien. Geweven wassymbolen in de lamellen van de Behrens gebouwen, ontkiemende zaden vertaald in hoeden, zeepjes of tewel panelen met tekst of beeld werden dagelijks verspreid om een eigen leven te gaan leiden en op een enorm wit doek ontstond een fictieve stamboom die nog alle kanten op kon. Ook bood de 'Zaaie Zeep Shop' een variëteit aan kunst te koop aan, zoals modeaccessoires, mode, boeken, foto's en kunst. De kunst ontkiemde zich gaandeweg de week steeds meer.

Midden in de week lunchten de kunstenaars samen met de bewoners van het bejaardentehuis en de kinderen van de buitenschoolse opvang, die ook hun eigen kunst zaaiden, zoals kijkdozen. Ook de geschiedenis van het gebouw en de omgeving ging niet verloren met een prachtige plafondschildering, achtergebleven sporen op de betonplaten van het plein, zoals een hanger, werden verzameld en het vervreemdende huisje naar de parkeergarage werd tot kunstobject gemaakt. Gekleurde A5-vellen prijken op ramen om uiteindelijk een pixelvoorstelling van bloemen te vormen en een krekblaster gaf rustgevende geluiden af. Tot slot liet William Willems het bloemen regenen tijdens het afsluitende oogstfeest!

Bekijk de foto's van Zeep Zaait op de website. Dit is absoluut de moeite waard! Ook vind je er links naar de kunstenaars voor nadere informatie.

De Zeepfabriek, Dobbelmanterrein, Graafsedwardsstraat 14, Nijmegen
<http://zeepfabrieknijmegen.blogspot.com>
/Zeep zaait

Kunst ontkiemt in de Zeepfabriek

Op de groenstrook bij het ROC verrijst een bomenrij
Foto's: Willemien Geboers

Kunst en natuur in Bottendaal

Vlinders en zilverlindes

"Ik ben geen milieuactivist, maar probeer een groene omgeving te stimuleren", zegt beeldend kunstenaar Boudewijn Corstiaensen. "Iedereen wil in een groene wijk wonen en lekker in de natuur kunnen toeven. Ik heb daar ideeën over, probeer in overleg te komen en zie wel hoe ver ik kom." En die ideeën krijgen ook vorm in Bottendaal. In de tuin rond de Titus Brandsmakerk (zie kader) en langs de busbaan tussen het ROC en het Vondelparkje.

Door Gert Olthuis

Geschakelde kroonluchters

In de Ooijpolder staan bomenrijen waarvan de kronen verbonden zijn geraakt. Deze geschakelde kronen zijn prachtig om te zien, vindt Corstiaensen. Vaak zie je daarbij de stuwwal heel mooi op de achtergrond. Maar de geschakelde bomen zijn niet alleen mooi, ze hebben ook een functie. Ze worden door vogels en vlinders gebruikt ter oriëntatie in het landschap, weet de beeldend kunstenaar. Dit fenomeen inspireerde Corstiaensen tot een project in Bottendaal: Geschakelde kroonluchters.

Bijzondere rij bomen

Corstiaensens initiatief betreft een bomenrij op de kale groenstrook tegenover het ROC-gebouw, tussen het Vondelparkje en de bus-

baan die vanaf het station naar de Annastraat loopt. De rij wordt bijzonder, want het brengt de gulden snede in beeld die alom aanwezig is in de natuur. De gulden snede is de verdeling van een lijnstuk in een speciale verhouding, waarbij het grootste van de twee delen zich verhoudt tot het kleinste zoals het gehele lijnstuk zich verhoudt tot het grootste. In de natuur is dit terug te vinden in bijvoorbeeld de hoek tussen de bladeren en de steel van een plant of in de hoek tussen de nerven van een blad. Gecombineerd met een bronzen schakelring om één van de bomen heen en de naar elkaar toe groeiende kronen van de bomen, belooft dit kunstwerk heuse geschakelde kroonluchters toe te voegen aan het Bottendaalse openbaar groen.

Zilverlindes

"Het plan gaat door", vertelt Corstiaensen trots. Hij wil de bomen graag planten in samenwerking met leerlingen van het ROC. Het gaat om tenminste acht zilverlindes. "Hun blad is aan de bovenkant groen, en aan de onderkant zilver. En bij mooi weer krult het blad om, ruiken de lindes lekker en komen er veel bijen op af."

Zie ook: www.naturama.nl en www.vlinderkas.com

Bij de Titus Brandsmakerk komt een vlindertuin

Vlinders voor Titus

Op 20 februari van dit jaar stond er een opvallend stukje in de Gelderlander: 'Vlinders in de tuin voor Titus Brandsma'. Boudewijn Corstiaensen mijmerde in het artikel over een vlindertuin rond de Titus Brandsmakerk aan het Keizer Karelplein. Die mijmeringen kreeg hij door een folder die hij op zijn deurmat vond waarin gevraagd werd om mee te werken aan zo'n tuin. Hij nam contact op met de verantwoordelijke werkgroep en gaf ze advies. De tuin van Titus wordt vlindervriendelijk. "Als er veel vlinders zijn, dan gaat het ook goed met het milieu," legt Corstiaensen uit.

Destijds in Bottendaal

Het jaar 1880

Circa 1870: 'Bottendaalse vlakte'. Links het eerste stationnetje van Nijmegen, waar nu De Vereeniging staat. Via de houten brug liep je naar de Molenpoort en daar onderdoor de stad in. Rechts de molen, ongeveer waar nu de SNS bank op het Keizer Karelplein staat. Meteen links naast de molen, met dubbele bomerrij, de Graafseweg.

Bron: www.noviomagus.nl

'Lustverblijven, schuilend in een bloemengård'

Achter het Keizer Karelplein verrijst een nieuwe wijk

Door Frans Croonen

Vorige keer zagen we hoe blij het uit zijn voegen barstende en smerige Nijmegen in 1874 was toen er toestemming kwam om de stadsmuren en vestingwerken af te breken. De stad kon gaan groeien. In recordtempo werden eeuwenoude muren, poorten en forten afgebroken. Architecten maakten schitterende plannen voor een ruim, luxe en groen Nijmegen. Op 3 januari 1880 kregen de eerste nieuwe straten die buiten de afgebroken muren en torens waren verschenen hun naam. Allereerst het Keizer Karelplein, de kroon op alle hypermoderne plannen. Hierachter zou in de jaren erna Bottendaal verrijzen. Maar vooralsnog was er alleen kale vlakte.

Parijse invloeden?

De originele kaarten die de archi-

tecten Brouwer en Brender á Brandis voor de Nijmeegse stadsuitleg hebben gemaakt doen onmiddellijk denken aan het Étoile-complex dat twintig jaar eerder door Georges Haussmann rond de Arc de Triomphe in Parijs was aangelegd. Het is bijna zeker dat beide architecten nooit in Parijs geweest zijn, maar toch ademen hun plannen duidelijk Parijse sferen. Allereerst door de boulevardachtige Nassau- en Canisiussingel en het Keizer Karelplein. Maar ook door de ruime groenvoorzieningen, die het nieuwe stratensysteem moesten 'ventileren' om een herhaling van de binnenstedelijke gribus te voorkomen.

Lustverblijven

Bij het maken van al die plannen was het echter nog maar de vraag of de te verkopen vestinggronden wel genoeg zouden opleveren. Deze paniek bleek al snel ongegrond. De prijzen liepen snel op, en be-

reikten in 1893 een absoluut hoogtepunt met f 14,53 per vierkante meter voor een terrein tussen de Van Schaek Mathon-singel en de Graafseweg. Een primeur voor Bottendaal! Nijmegen profileerde zich intussen als groene stad voor renteniers en oud-Indiëgangsters. De luxe villa's schoten als paddenstoelen uit de grond, vooral aan singels en uitvalswegen als de St. Annastraat en de Graafseweg. 'Poorten, muren zijn gevallen, door den Tijd te lang gespaard. Lustverblijven zijn verrezzen, schuilend in een bloemengård'. Zo werd er in 1886 gezongen bij de voltooiing van de ontmanteling.

Niet alleen voor pensionados

Het jonge Bottendaal was echter niet alleen weggelegd voor superrijken of pensionados. Vanaf het begin was onze wijk een mix van rangen en standen. Achter de façades van de singels kwam de Burghardt van den Berghstraat die door de hogere middenklasse werd betrokken. Achteraan tegen het spoor in de Jan van Galenstraat vond de gewone man zijn stek. En werk was er ook, want Bottendaal was de enige wijk in de stadsuitleg waar bedrijven neerstreken. Volgende keer zien we welke bedrijven zich in Bottendaal vestigden en hoe ze het wonen en werken beïnvloedden.